

Okul Ailede Başlar

Ali Çankırılı

zafer
YAYINLARI

İçindekiler

Önsöz.....	7
Ailede sorumluluk ve rol paylaşımı.....	13
Ailede mutsuz, okulda başarısız çocuklar	20
Dağılmış ailede çocuk sorunu	41
Ailede ve toplumda şiddet artıyor mu?	51
Evlilikler neden yürümüyor?	59
“Yetişin komşular!”	70
Çalışan anne olmak zor	83
Çocuk eğitiminde disiplin.....	98
Çocuk gelişiminde kritik yaşlar	108

Çocuk neden yatağında uyumak istemez?	115
Çocuk ve oyun	125
Çocuk ve televizyon	133
Okul korkusu	142
Çocuk neden ders çalışmaz?	149
Çocuk ve kahraman	157
Bir çocuk nasıl Fatih oldu?	164
Çocuk eğitiminde kreş ve anaokulunun yeri	173
Çocuklarda duygu yönetimi ve özgüven	186
Yaz okulları, yaz kampları ve yaz Kur'an kursları	192
Çocukları çok seven Peygamber (asm)	199

önsöz

ÇOCUĞUN temel eğitim kurumu ailedir. Yeni anlayışa göre çocuğun eğitimi ana rahminde başlar, doğumdan sonra devam eder. Kişiliği, altı yaşına kadar, aileden aldığı eğitimin kalitesi-ne ve şekline uygun olarak yüzde seksene yakın tamamlanmış olur. Bir çocuk okula başladığında ya güvenli veya güvensiz, ya bağımlı veya bağımsız, ya sorumlu veya sorumsuz bir kişilik kazanmış olacaktır. Ailede eksik kalan ve yanlış verilen eğitimin okulda düzeltilmesi çok zordur. Onun için diyoruz ki: "Okul ailede başlar."

Bir aileye sahip olmak, fiziksel, zihinsel, duygusal ve ruhsal gelişimi için gereken maddi ve manevi desteği almak her çocuğun temel haklarındandır. Bazı anne babalar çocukları için çok çalışarak, çok para kazanarak onların maddi ihtiyaçlarını karşılayarak, bakıcı tutarak, özel okullarda okutarak görevlerini yaptıklarını zanneder; bundan çok daha önemli olan sevgi, güven, yardımlaşma, paylaşma, iş birliği, dini eğitim gibi manevi ihtiyaçlarını ihmal ederler.

okul ailede başlar

Çocuğun kişilik gelişiminde anne baba modeli çok önemlidir. Taklit ve oyun çocuğun en etkili öğrenme araçlarındandır. Çocuk, sevdiği aile üyelerini ve arkadaşlarını taklit ederek yeni şeyler öğrenir ve onlarınkine benzer davranış kalıpları edinir. Çalışan anneler çocuklarına gündüzleri yeterli zaman ayıramadıkları için, onların bakımını ve eğitimi başkalarına (büyük anne, komşu, bakıcı, kreş, yuva) bırakmak zorundadırlar.

Çocuğun teslim edileceği kişi, tercihen, çocukla kan bağı olan büyük anne, hala, teyze gibi yakın akrabadan biri olmalıdır. Yakın akrabadan seçilmesinin iki faydası vardır. Birincisi, çocukla kan bağı olduğu için ona kötü davranma, şiddet uygulama ihtimali çok düşüktür. İkincisi, yakın akrabalar arasında çocuk eğitime ve terbiyesine bakış açısı, davranış biçimleri, gelenek ve görenekler birbirine çok benzer. Eğer yakın akraba imkanı yok ise ikinci alternatif, çocuğun yaşına uygun, tanıdık ve güvenilir bir kreş/anaokulu olabilir. Komşu ve bakıcı riskli olduğu için en son çare olmalıdır.

Anne baba olma sorumluluğu ve bilinci taşıyan, ekonomik ve kültürel seviyesi yüksek bir ailede yetişen çocuk, anne baba olma sorumluluğundan ve bilincinden habersiz, kültürel ve ekonomik seviyesi düşük bir ailede yetişen çocuğa göre daima avantajlıdır. Ekonomik seviyesi yüksek olduğu halde kültürel seviyesi düşük ailelerde yetişen çocuklar genellikle anne baba ve aile büyükleri tarafından şımartılmış, her isteği yerine getirilmiş, yapabileceği işlerde bile hizmet almaya alışmış olduğundan okula uyum sağlaması çok zordur.

Bir çocuk 6 yaşına gelip okula başladığında, okula uyum sağ-

layabilmesi, okulun kurallarına uyabilmesi, ders dinleme ve ödev yapma sorumluluğunu yerine getirebilmesi için bazı temel davranışları, becerileri ve kişilik özelliklerini kazanmış olması gerekir. Bu da ancak anne baba olma sorumluluğu ve bilinci taşıyan ideal bir aile ortamında gerçekleşebilir.

Okula başlayacak bir çocuğun aşağıda sıralayacağımız davranış ve becerileri kazanmış olması beklenir.

Kişisel Beceriler

- Sabah yataktan kalkınca pijamalarını çıkarıp elbisesini ve çoraplarını giyebilir. Uyarıya gerek kalmadan elini ve yüzünü yıkar.
- Anne ve babanın yardımı olmadan kendi yemeğini kaşık, çatal ve bıçak yardımıyla yiyebilir.
- Yemekten sonra elbisesini ıslatmadan ellerini yıkayıp dişlerini fırçalayabilir.
- Ayakkabılarını doğru giyebilir ve bağlarını bağlayabilir.
- Kendi başına tuvalet ihtiyacını giderebilir. Tuvaleti temiz bırakır, tuvalet çıkışında ellerini sabunla yıkar.
- Odasını temiz tutar.
- Oyunu bitince oyuncaklarını toplar, dolabına veya sepetine koyar.

Sosyal ve Duygusal Beceriler

- Arkadaş seçebilir, onlarla oyun kurabilir. Oyunlarda verilen rolü yerine getirir, oyunun kurallarına uyar.
- Arkadaşlarıyla yardımlaşır ve iş birliği yapar.

okul ailede başlar

- Arkadaşlarının sevincine ortak olur, üzüntülerini paylaşır.
- Küçük çocukları ve hayvanları sever, onlara eziyet etmez.
- Yapamadığı işlerde büyüklerden yardım isteyebilir.
- Bakkaldan ekmek ve gazete alma, çöp dökme gibi basit işleri yapabilir.
- Sevgi, mutluluk, sevinç gibi duygularını ifade edebildiği gibi; kızgınlık, hoşnutsuzluk ve üzüntü duygularını da açıkça dile getirebilir.
- Yemek saatlerinde ailesiyle birlikte olmaktan ve sohbet etmekten zevk alır.
- Ailesiyle birlikte seyahat etmekten, geziye çıkmaktan ve pikniğe gitmekten hoşlanır.

Dil ve Bilişsel Gelişim Becerileri

- Kendi adını soyadını ve aile üyelerinin adlarını söyleyebilir
- Sekiz kelimeye kadar cümleler kurabilir, söylendiğinde tekrar edebilir.
- Niçin sorusuna mantıklı cevaplar verebilir.
- Kısa şiirleri ve şarkı sözlerini ezberleyebilir.
- Ana renkleri tanıyabilir.
- Yirmiye kadar sayabilir.
- Birden ona kadar nesnelere ve sayıları toplayıp çıkarabilir.
- Haftanın günlerini sayabilir.
- Ev telefonunu ve ev adresini ezberleyebilir.
- Dinlediği bir hikayeyi detaylarına kadar tekrar anlatabilir.
- Yaptığı bir davranışın sebep ve sonucunu açıklayabilir.

Eğer okula başlamak üzere olan bir çocuk yukarıda sıraladığımız becerileri kazanamamış, ailenin yardımı olmadan kendi

başına kişisel ihtiyaçlarını yerine getiremiyor, aileye bağımlılığı devam ediyorsa bu çocuk okula uyum sağlayamayacak, bu yüzden okula gitmek istemeyecek, okula gittiğinde kendini yalnız ve korumasız hissedecektir.

Bu kitabın amacı anne babalara çocuklarını hayata ve okula hazırlamada yardımcı olmaktır. Çocuk eğitirken her ailenin ihtiyaç duyduğu konular ve yaşadığı sorunlar aynı değildir. Biz genel konulara ve sık yaşanan sorunlara değinmeye çalıştık. Elinizdeki kitapta yer almayan konular büyük ihtimalle daha önce yazdığımız,

Çocuklarımız Mutsuz ve Başarısız Olmasın

Kötü Çocuk Yoktur

Çocuğun Manevi Eğitimi

Sanal Anne Baba Okulu isimli kitaplarımızda yer almıştır. Ancak, yine de, ihtiyaç duyduğunuz bütün konulara cevap verdiğimizizi iddia edemeyiz. Eğer kaynaklarımızda ihtiyaç duyduğunuz konuyu ve sorunuzun cevabını bulamazsanız elektronik posta adresimize yazın; ciddiye alıp cevap vereceğimizden emin olabilirsiniz.

— Ali Çankırılı

Ailede sorumluluk ve rol paylaşımı

TÜRKİYE'DE, yerleşmiş bir aile eğitimi olmadığı için ideal bir aile modeli de yoktur. Aile yapısı ve iş bölümü köyden şehre ve bölgeden bölgeye değişiklik gösterir. Büyük şehirler, aşırı göç yüzünden şehir olma özelliğini kaybetmiş durumda. Gecekondu ve kenar mahalle nüfusu, merkez nüfusunun çok üstünde. Köylerden ve kırsal bölgelerden büyük şehirlere göç edenler, yeterli geliri olmayan, çoğu mesleksiz, vasıfsız, fakir ailelerdir. İş bulma ve daha iyi bir hayata kavuşma ümidiyle geldikleri şehirde umduklarını bulamamış, ancak kendilerini besleyecek yeterli toprakları olmadığı için geri de dönememişlerdir. Alt yapı ve eğitim hizmetinden yoksun sağlıklı yapılar, ekonomik sıkıntı içinde hayatlarını sürdürmeye çalışırlar. Ne tam köylü, ne de bir şehirlidirler. Bu zor şartlar altında çocuklarına yeterli

veren ve okutan aileler çok azdır.

Büyük şehirlerde kozmopolit bir nüfus vardır. Akrabalık, hemşehrilik, komşuluk ilişkileri zayıftır. Her biri ülkenin değişik bölgelerinden gelmiş, farklı kültüre ve görgüye sahip aileler düzenli bir toplum oluşturamaz. Bir kasaba nüfusunu barındıracak siteler vardır, ama içinde oturanlar birbirini tanımaz. Merkezde oturanların kenar mahallelerde ve gecekonduarda oturanlarla arkadaşlık ve dostluk ilişkileri yoktur. Köyden şehre, mahalleden apartmana, en küçük birimden en büyük birime kadar insanlar arasında yakın ilişkiler ve beraberlikler yoksa, orada sosyal kontrol yok demektir.

İnsan, kötü bir davranışta bulunacağı zaman önce etrafına bakar, beni gören tanıdık biri var mı diye. Eğer tanıdık birini görürse o davranışından vazgeçer. Bir Anadolu köyünü veya kasabasını düşünün. Herkes birbirini tanır, ailece görüşür, yolda selamlaşır, hal hatır sorarlar. Bir çocuk veya delikanlı, çarşıda, pazarda, mahallede uygunsuz bir davranışta bulunduğu zaman, onu gören tanıdık bir aile büyüğü hemen uyarır, “Yaptığın çok ayıp, bir daha görmeyeyim” der. İşte buna sosyal kontrol diyoruz. Büyük şehirlerde insanlar birbirini tanımadığı, ailece görüşmediği için sosyal kontrol yoktur. Bu yüzden toplum yapısını bozan işsizlik, eğitimsizlik, hırsızlık, anarşi, saldırganlık, ahlakî çöküntü, zararlı alışkanlıklar büyük şehirlerde daha fazladır.

Geniş aileden çekirdek aileye geçişte yaşananlar

Her gelişmenin bir bedeli vardır. Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişin bedeli de geniş ailenin dağılması olmuştur. Tarım toplumunu oluşturan ailelerde bir kişi kazanıp diğer aile üyelerini beslemez. Ailenin bütün genç üyeleri üretime katılır. Çocuk bakımını ve ev işlerini yaşlılar üstlenir. En az üç nesil (büyük baba, baba ve oğul) aynı çatı altında yaşarlar. Toprağı ve otoriteyi elinde bulunduran büyük baba üç aileyi kanatları altında almış, güçlü bir birlik oluşturmuştur. Baba ve oğul onun tecrübelerinden faydalanmakta, dolayısıyla daha az hata yapmakta ve çalışmaları daha verimli olmaktadır. Anne ve gelin de ev işlerinde ve çocuk eğitiminde büyük annenin bilgisinden faydalanmakta ve ondan yardım görmektedir.

Sanayi devrimi ile birlikte gelen makineli üretim, "işçi" adı verilen yeni bir sınıf doğurmuş, köyden şehre göçü hızlandırmıştır. Genç nüfus, köyünü ve toprağını terk ederek fabrika işçisi olmuştur. Şehir, doğal bir yaşam alanı olmaktan çok, toprağından kopup gelen memur ve işçi sınıfına otel hizmeti vermektedir. İnsan topraktan geldiği için, toprakla irtibatı kesildiği zaman kendine yabancılaşır. Şehirli insan belki çok bilgilidir ve modern bir hayat yaşamaktadır, ama kendisine yabancıdır, kendisiyle barışık değildir, büyük kalabalıklar

içinde kendini yalnız hissetmektedir, gerilimlidir. Psikologlar ve psikiyatri uzmanları şehirli insanın ruhsal problemlerini aza indirmeye çalışırlar.

Sanayi toplumunda kreşler ve huzurevleri

Köylü çocuk, eğitim açısından şehirli çocuktan daha şanslıdır. Beton evlerde, dört duvar arasına sıkışmış şehirli çocuk, toprağa ve temiz havaya hasrettir. Çocukluğu ev ile okul arasında geçer. Okuyup büyük adam olacaktır. Üniversiteye girebilmek için çok çalışmak zordur. Şehirli çocuk test çözen bir makinedir.

Şehirli aile, çoğunlukla, anne baba ve çocuktan oluşan çekirdek bir ailedir. Büyük anne ve büyük baba köyde kalmıştır. Yakın akrabaların çoğu ya başka şehirlerde ya da köydedir. Şehirli çocuk da anne ve babası gibi yalnızdır. Halbuki çocuğun sosyalleşmesi ve insan olması için aile büyüklerine ihtiyacı vardır. Çocuğu bir fidana benzetirsek, toprağı büyük anne, büyük baba, hala, teyze ve bunların çocuklarıdır. Toprak ne kadar verimli olursa, fidanın serpilip gelişmesi de o nispette kolay olur.

Şehir hayatı tüketime dayanan pahalı bir hayattır. Tek kişinin çalışması yetmez. Anne de çalışmak zorunda kalır. Okuyan kız çocuklarının hemen hepsi çalışan bir anne olmaya adaydır. Anne çalıştığı zaman, ister is-